

ทำไมนักเรียนเขียน (เป็นเรื่อง) ไม่ได้

เอกสารนิเทศทางไกล
ธันวาคม 2554

ดุสิต หังเสวก
ศน. สพป. นครปฐม เขต 1

สืบเนื่องจากการที่กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ได้สร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และมอบให้ศึกษานิเทศก์ร่วมกับโรงเรียนสุ่มตัวอย่างนักเรียนในการประเมิน

จากการสรุปเบื้องต้นในส่วนของ การเขียนเรื่องจากภาพ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการเขียน ผมจึงคุยกับครูว่าเป็นเพราะอะไร และจะหาแนวทางแก้ไขอย่างไร สรุปประเด็นได้ดังนี้

1. นักเรียนเขียนสะกดคำไม่ได้
2. นักเรียนคิดไม่เป็น
3. นักเรียนไม่ยอมเขียน
4. ทักษะการใช้ภาษาไม่ดี

ฯลฯ

ครู

1. ไม่จบเอกภาษาไทย
2. ขาดความรู้เฉพาะเรื่อง
3. นักเรียนไม่ยอมเขียน
4. ไม่มีคู่มือการสอน

ฯลฯ

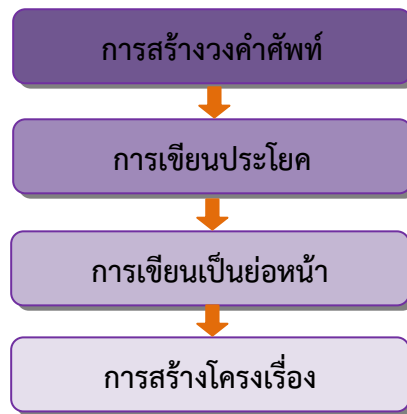
ในส่วนของ การแก้ปัญหา ผมได้สนทนากับครูแบบจับเข้าคุยกัน และเสนอแนะ **อย่าลืมนะครับว่า “เสนอแนะ”** ในการสอนเขียนเรียงความ หรือเขียนบรรยาย เขียนตามจินตนาการ จำเป็นมาก ๆ ที่นักเรียนต้องเริ่มจากทักษะพื้นฐาน คำถามคือ ที่ผ่านมามีครูจัดกิจกรรมการสอนครบทุกตัวชี้วัด และประเมินครบทุกตัวชี้วัดหรือไม่ หากจะเจาะเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการเขียนในลักษณะนี้ จะพบว่า หลักสูตรกำหนดตัวชี้วัด ตั้งแต่ ป.1 – ป.3 ไว้ว่า

- ป.1/2 เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ
- ป.2/2 เขียนเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์
- ป.2/3 เขียนเรื่องสั้น ๆ ตามจินตนาการ
- ป.3/2 เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน
- ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ

จะเห็นได้ว่า ในสาระการเขียน ได้ระบุขั้นตอนพื้นฐานของการเขียนไว้แล้ว ตั้งแต่เรื่องของ คำ ประโยค ในสาระหลักการใช้ภาษา ได้กล่าวถึงการเรียบเรียงคำ การบอกความหมาย การใช้ภาษา และเรื่องอื่น ๆ ไว้แล้ว แล้วทำไมนักเรียนชั้น ป. 3 จึงเขียนเรื่องจากภาพไม่ได้

เราฝึกทักษะการเขียนกันน้อยไปหรือไม่ ?

ถ้าฝึกน้อยไปก็ฝึกเพิ่มเติมสิครับ ก่อนจะเขียนเป็นเรื่องได้ลองใช้วิธีนี้ได้ไหม เริ่มจากง่ายไปยาก

การสร้างวงคำศัพท์ หมายถึง การสร้างแบบฝึกให้นักเรียนมีทักษะคล่องแคล่วในเรื่อง คำ วลี หรือกลุ่มคำ

การเขียนประโยค หมายถึง การสร้างแบบฝึกให้นักเรียนมีทักษะคล่องแคล่วในเรื่อง การเชื่อมคำ การเชื่อมประโยค การเชื่อมข้อความ

การเขียนเป็นย่อหน้า คือ ความสามารถในการขั้นตอนการเขียนประโยค ทั้งการเชื่อมคำ การเชื่อมประโยค การเชื่อมข้อความ จนนำไปสู่การเขียนเป็นย่อหน้า มีเนื้อหาร้อยรัดเชื่อมโยงกัน และสื่อความหมายได้

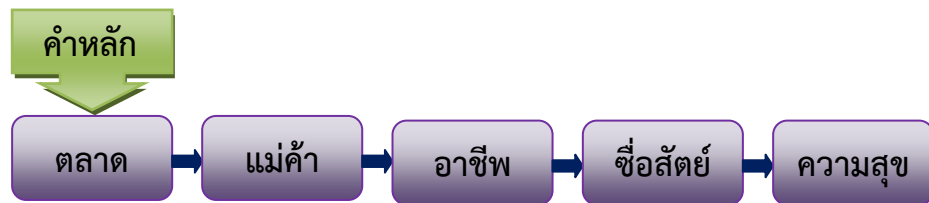
การสร้างโครงเรื่อง คือ ความสามารถในการกำหนดกรอบของเรื่องที่ใช้เป็นแนวทางในการเขียน ส่วนใหญ่ก็จะประกอบด้วยชื่อเรื่อง หัวข้อต่าง ๆ ตามชั้นนำ เนื้อหา และ บทสรุป

อย่างไรก็ดี ผมเชื่อว่าคุณครูชั้น ป. 3 หลายคนคงมีความคิดเห็นขัดแย้งกับข้อเสนอแนะ เพราะคิดว่า ถ้ามีวงฝึกตาม 4 ขั้นตอน ก็สอนไม่ทันกันพอดี ผมแนะนำให้ใช้ฝึกเพิ่มเติม อาจใช้เวลา นอกเหนือจากตารางเรียน แล้วลองฝึกดูว่านักเรียนจะมีทักษะเพิ่มขึ้นหรือไม่

คำหลักกำหนดคำว่า _____ ไม้ _____ ตก

คำใหม่ซ้ำคำหลักด้านหน้า 1. _____ 1. _____
 2. _____ 2. _____
 3. _____ 3. _____

- 1.4 สร้างคำใหม่ โดยกำหนดคำหลักให้ 1 คำ แล้วหาคำใหม่ที่เชื่อมโยงกับคำหลักอีก 5 คำ ให้มีความหมายต่อเนื่องกัน เช่น

- 1.5 สร้างคำใหม่ โดยกำหนดคำหลักให้ 1 คำ แล้วหาคำใหม่ที่อยู่กลุ่มเดียวกันอีก 5 คำ โดยไม่จำเป็นต้องมีความหมายต่อเนื่องกัน เช่น

- 1.6 การสร้างคำใหม่ โดยการต่อคำ หรือกลุ่มคำให้เป็นคำคล้องจอง การฝึกลักษณะนี้ เป็นการฝึกคิดได้เป็นอย่างดี เช่น

คำที่กำหนด	คำคล้องจอง
แม่ค้า	มาแล้ว
ไก่สด	_____
ส้มโอ	_____
หลอดไฟ	_____
คนดี	_____
ไปตลาด	_____

2. กิจกรรมการสร้างประโยค การเชื่อมประโยคและการเรียงประโยคเป็นเรื่องเป็นราว ได้อย่างถูกต้อง

- 2.1 ให้เรียงคำและกลุ่มคำต่อไปนี้เป็นประโยคที่ถูกต้อง

- 1) หลายอย่างในตลาดมีขายของ

แก้เป็น ในตลาดมีของขายหลายอย่าง

- 2) ผลไม้ร้านค้ามะละกอ มังคุด มีทุเรียน

แก้เป็น _____

- 3) เด็กขายเงินเก็บได้

แก้เป็น _____

- 4) ชื่อสัตว์ฉันจะเป็นคน

แก้เป็น _____

2.2 นำคำที่กำหนดให้ไปเขียนให้เป็นประโยค เช่น

แม่ค้า	เขียนเป็นประโยค	แม่ค้าขายของที่ตลาด
ไก่สด	เขียนเป็นประโยค	_____
ผู้หญิง	เขียนเป็นประโยค	_____
เด็กผู้ชาย	เขียนเป็นประโยค	_____

3. กิจกรรมการเขียนเป็นย่อหน้า

หลังจากนักเรียนได้รับการฝึกฝนให้เขียนคำและประโยคจนเกิดเป็นทักษะคล่องแคล่ว รวมถึงฝึกคิดด้วยแล้ว ครูจึงฝึกให้นักเรียนนำประโยคเหล่านั้นมารวมให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน ในขั้นนี้ครูยังมีโอกาสให้นักเรียนรู้จักใช้คำสันธานไปในตัวด้วย

ย่อหน้าแรก ๆ อาจจะจบลงสั้น ๆ ตามแนวคิด จินตนาการ หรือกระบวนการคิดของนักเรียน แต่สิ่งที่จะได้รับคือ พัฒนาการทางการใช้ภาษา เช่น

.....ในยามเช้าฉันตามแม่ไปตลาด ฉันเห็นแม่ค้าและพ่อค้าขายของแตกต่างกัน
บางร้านมีผลไม้ เช่น ทุเรียน มะละกอ มังคุด บางร้านก็ขายไก่สด ในตลาด
มีทั้งผู้ใหญ่ และเด็ก ทั้งเด็กหญิง และเด็กชาย.....

4. กิจกรรมการสร้างโครงเรื่อง

การสร้างโครงเรื่องเป็นสิ่งสำคัญในงานเขียนทุกชนิด ถ้าไม่มีการกำหนดโครงเรื่องจะทำให้การเขียนสับสน ไม่มีความสัมพันธ์ ร้อยรัด และไม่เป็นไปตามลำดับความคิด

การสร้างโครงเรื่องต้องผ่านกระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิดที่เกิดจากการเชื่อมโยงเหตุการณ์ (ข้อ 1.4) แล้วกำหนดรายละเอียดหลัก ๆ เช่น ใคร ทำอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ให้ข้อคิดอะไร ฯลฯ แล้วจึงเขียนเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวติดต่อกัน

หากนักเรียนได้รับการฝึกเสริมบ่อย ๆ ก็จะช่วยเสริมความสามารถในการเขียนได้เป็นอย่างดี จนสามารถเขียนได้อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพ

ตัวอย่างการฝึกเขียนบรรยายภาพ

ขั้นตอนการฝึก

1. สังเกต วิเคราะห์ภาพ โดยสังเกตรายละเอียดในภาพอย่างถี่ถ้วนจนเข้าใจชัดเจน
2. การเชื่อมโยง วิธีการเชื่อมโยงควรเชื่อมโยงภาพ คำ ความคิดให้สอดคล้องกัน เช่น
 - (1) เชื่อมโยงคำที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่

ตลาด แม่ค้า อาชีพ ผลไม้ ผัก เนื้อสัตว์ ผู้คน กระเป๋าตังค์ เด็ก ความดี ความซื่อสัตย์ ความสุข ฯลฯ
 - (2) แต่งประโยคให้สอดคล้องกับภาพ ด้วยการนำคำจาก (1) มาแต่งเป็นกลุ่มคำ เป็นประโยค หรือ เป็นวลีต่อเนื่องกัน

แม่ค้าขายของในตลาด ขายของเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง ในตลาดมีผักผลไม้หลายชนิด มีเนื้อหมู เนื้อไก่สด คนทำเงินตลก เด็กผู้ชายเป็นคนดี อยากให้สังคมมีความสุข
 - (3) เรียบเรียงความคิด โดยนำข้อความจาก (2) มาเรียบเรียงใหม่ให้สอดคล้องกัน

ขั้นนี้ต้องใช้ความสามารถในการใช้ภาษา และกระบวนการคิด เพื่อให้เรื่องที่เขียน สมบูรณ์และดีที่สุด เช่น

... เช้าวันหนึ่ง ผมได้ไปตลาดเพื่อซื้อของให้คุณแม่ ในตลาดมีพ่อค้าแม่ค้ามากมาย สินค้าที่ขายก็มีหลายชนิด เช่น ผัก ผลไม้ต่าง ๆ เนื้อสัตว์ มีคนในตลาดมากพอสมควร ในขณะที่ผมเดินอยู่ในตลาด ผมเห็นผู้หญิงคนหนึ่งทำธนบัตรใบละ 1,000 บาท หล่นจากกระเป๋าถือ ...

3. การตั้งชื่อเรื่อง ควรตั้งให้สัมพันธ์ และสื่อถึงเรื่องที่เขียน ภาพที่นำมาบรรยาย เช่น เรื่องหนูน้อยเด็กดี เป็นต้น

จะเห็นว่าขั้นตอนต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และฝึกอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อาจสร้างเป็นแบบฝึกหลังเรียน หรือแบบฝึกเสริมก็ได้ ที่สำคัญคือ

คุณครูต้องใช้หลักจิตวิทยา พัฒนาการของผู้เรียน และความสามารถที่จะให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

อย่างไรก็ดี จากการนิเทศโดยการใช้เครื่องมือด้านการเขียนไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผมก็เห็นความสามารถที่ดี ๆ ของนักเรียนในหลายโรงเรียนนะครับ แสดงว่า หากเราฝึก หากเราให้นักเรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ ผลย่อมเกิดแน่นอน คุณครูคิดเหมือนผมไหม ? 😊
